

วงก่วนกวีาดมอญ : ดนตรี ชุมชนมอญ บ้านวังกะหมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

Wong Kuan-Kward mon at Wong-ga
village moo 2 nong- lo
Sub-district Sangkhlaburi diatrict
Kanchanaburi province

อภิชาติ ทัพวิเศษ¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวงก่วนกวีาดมอญ ดนตรีชุมชนมอญ บ้านวังกะ หมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมของชุมชน ศึกษาดนตรีและบทเพลงในวงก่วนกวีาดมอญ โดยใช้วิธีการศึกษาทางมานุษยดุริยางควิทยาเป็นแนวทางในการศึกษา ข้อมูลทั้งหมดได้จากการสำรวจ สัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาภาคสนามระหว่าง พ.ศ.2550-2552 ผลการวิจัยพบว่า

1. วงก่วนกวีาดมอญ เป็นวงดนตรีประกอบการรำ การประสมวงประกอบด้วยกลุ่มเครื่องดนตรี 4 ประเภท 1) เครื่องดีด ได้แก่ จูยาม (จะเข้) 2) เครื่องสี ได้แก่ กะยอฮอร์น (ไวโอลิน) 3) เครื่องตี ได้แก่ ปี่ตกล่า

¹ นิสิตปริญญาโท สาขามานุษยดุริยางควิทยา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรเลงรำวง

(ระนาดไม้) ปี่ตกล่าปะซอล(ระนาดเหล็ก) ปี่ตก่าน(ฆ้องวง) วางซอน (กลอง21ใบ) 4) เครื่องเป่า ได้แก่ ฆะนัว(ปี่) ตะหลด(ขลุ่ย) และเครื่องประกอบ จังหวะ ได้แก่ ฆะเป็นฆะโหนก (ตะโพนใบใหญ่) ฆะเป็น(ตะโพนขนาดกลาง) เป็นมาง (เป็นมาง 4 ใบ) คะตี(ฉิ่ง) คะเหน็ด(เกราะ) ชาน(ฉาบ) วงก่วนกว้าตมอญ มีบทบาทต่อวัฒนธรรม ประเพณี และเทศกาลสำคัญของชาวมอญในการเฉลิมฉลอง การบรรเลงเพื่อแสดงออกถึงความเป็นชนชาติมอญ โดยยังรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีที่สำคัญไว้อย่างเหนียวแน่น

2. ลักษณะเพลงมอญที่บรรเลงนั้นเป็นเพลงที่นักดนตรีได้รับการสืบทอด มาจากครูดนตรี ชาวมอญในประเทศมาทั้งการขับร้องและการบรรเลงโดยใช้ บรรเลงประกอบการรำที่บ่งบอกเอกลักษณ์เฉพาะของชาวมอญ ปัจจุบันวงก่วน กว้าตมอญมักจะบรรเลงในวันสำคัญ ประเพณีต่างๆ ในชุมชนและได้รับเชิญจาก หน่วยงาน องค์กรต่างๆ บรรเลงสาธิตในการสัมมนาทางวัฒนธรรมอยู่เป็นประจำ

ABSTRACT

The purposes of study are to investigate Wong Kuan-Kward Mon : Mon local music at Wong-Ga village, Moo 2 Nong-Lu sub-district, Sangkhlaburi district, Kanchanaburi province. The purposes of this research are to study community culture, cultural characteristics, the musical performance and songs according to ethnomusicology methodology. This is a field study through surveying, interviewing and analyzing the information during 2007-2009 A.D. The research reveals as follows :

1. The Wong Kuan-Kward-Mon is a musical performance of the Mon community composing of four groups of musical instrument. Those instruments are 1) Pluck Instrument : Ja-Yam (Zeither). 2) Bowed Instrument : Ka-Yo-Horn (Viloin). 3) Struck Instrument : Pat-Ka-La (Wooden Xylophone), Pat-Ka-La-Pa-Sol (Mental Xylophone), Pat-Khan (Gong). Wang-chorn (21 drums). 4) Blow Instrument : Kha-nau (Oboe), Ta-Lhod (Blowhold) and

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม 2553

Percussion Instrument : Ha-Pern-Ha-Nhok(Big drum),Ha-Pern(Small drum).Pern-Mang(4 drums),Ka-Dee,Ha-Nerd(Graw),Chan(Cymbal).The Wong Kuan-Kward-Mon influenced on Mon's culture and tradition including Mon important celebrating festivals at Wong-Ga village, The performance impressed Mon ethnics in inspiring the community to preserve their traditional living, dressing, religious believes, ceremony and dialect as well as in uniting the feeling of the community's proud of ethnic and strength among the villagers.

2. The songs are inherited from the Mon musical instructors in Burma and accompanied with instruments during the performance in the auspicious occasion of their community's traditional ceremonial days and also in cultural seminars of external authorities and organizations.

บทนำ

วงก่วนกวีาดมอญ เป็นวงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการรำมอญ บั้วจ๊าด และบรรเลงในงานประเพณีต่างๆของชุมชนชาวมอญบ้านวังกะ หมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีเป็นดนตรีอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวมอญ ที่อพยพมาจากพม่า วงก่วนกวีาดมอญได้รับการสืบทอดมาสู่ชาวมอญรุ่นต่อรุ่น มีนักดนตรีอาวุโสที่มีความสามารถฝีมือได้รวมตัวกันทั้งยังถ่ายทอดให้กับเยาวชนในหมู่บ้านและก่อตั้งคณะดนตรีขึ้นเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมดนตรีมอญให้คงอยู่ตลอดไป

องค์ความรู้เรื่อง“วงก่วนกวีาดมอญ”ปัจจุบันยังไม่มีผู้ศึกษาวิจัยและจัดระบบองค์ความรู้ทางด้านดนตรีของชุมชนชาวมอญ บ้านวังกะ หมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยโดยเน้นศึกษา วงก่วนกวีาดมอญอันเป็นดนตรีที่ได้รับการสืบทอดต่อเนื่องกันมาให้เป็นที่ยุ้จักแพร่หลายมากขึ้น อีกทั้งเป็นการฟื้นฟู อนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีมอญให้ อยู่คู่กับชาวมอญบ้านวังกะหมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรีตลอดไป

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม 2553

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมของชุมชนมอญ บ้านวังกะหมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาวงก่วนกวีาตมอญบ้านวังกะหมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาบทเพลงจากวงก่วนกวีาตมอญ บ้านวังกะหมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าวิจัยข้อมูลในครั้งนี้ใช้วิธีการทางมานุษยวิทยา โดยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารตำราวิชาการและข้อมูลจากสื่อต่างๆ การศึกษาเก็บข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูลในรูปแบบภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและการบันทึกเสียง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวงก่วนกวีาตมอญ ดนตรีประกอบรำของชาวมอญบ้านวังกะหมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอ สังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีใช้กระบวนการทางมานุษยวิทยาโดยแบ่งประเด็นในการศึกษาดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไปและวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ บ้านวังกะหมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

- 1.1 ความเป็นมาของชาวมอญ
- 1.2 วัฒนธรรมชุมชนชาวมอญบ้านวังกะ

ตอนที่ 2 ศึกษาลักษณะวงก่วนกวีาตมอญได้จำแนกการศึกษาวิเคราะห์ออกเป็นประเด็น ต่างๆคือ

- ประวัติความเป็นมา
- เครื่องดนตรี
- การประสมวง

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม 2553

- ทำนองเพลง
- การแต่งกายของผู้แสดงที่ใช้ในการรำ
- โอกาสที่ใช้ในการบรรเลง
- ประวัตินักแสดงตรี

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1. ศึกษาสภาพทั่วไปและวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ บ้านวังกะ หมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

1.1 ความเป็นมาของชาวมอญ

ชนชาติมอญเป็นชนชาติเก่าแก่มากที่สุดชาติหนึ่งในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่บริเวณพม่าตอนล่าง ซึ่งเป็นชาติหนึ่งที่วางรากฐานด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี อักษรศาสตร์ สถาปัตยกรรม กฎหมาย นาฏศิลป์และดนตรี เป็นมรดกตกทอดมายังหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น พม่า ไทย ลาวและกัมพูชา

ชาวมอญหมู่บ้านวังกะ หมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นชุมชนที่อพยพมาจากเมืองเยและเมืองเมะละแหม่งเป็นส่วนใหญ่ เมื่อ 50 ปีที่ผ่านมา ประมาณปีพ.ศ.2492-พ.ศ.2494 เป็นช่วงเวลาที่ชาวมอญได้อพยพเข้ามามากที่สุด การอพยพเข้ามาของชาวมอญบ้านวังกะ หมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี มักเกิดจากการหลบหนีภัยสงครามภายในประเทศพม่า

ในปัจจุบันบริเวณหมู่บ้านวังกะ หมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี มีชาวมอญอาศัยอยู่ประมาณ 1,000 กว่าครัวเรือนบนพื้นที่บริเวณบ้านวังกะบน ที่ได้รับการจัดสรรให้จากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำนวน 614 ไร่โดยมีวัดวังแก้วการามเป็นศูนย์กลางของชุมชนและมีหลวงพ่ออุตตะมะ (พระราชอุทุมมมงคล) เป็นที่เคารพนับถือของชาวมอญบ้านวังกะ หมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม 2553

1.2 วัฒนธรรมของชาวมอญบ้านวังกะ หมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ชาวมอญบ้านวังกะหมู่ 2 จะปฏิบัติต่อวัฒนธรรมประเพณีของตนเองอย่างสม่ำเสมอและได้ปฏิบัติสืบทอดติดต่อกันมาด้วยความเลื่อมใสศรัทธาและภาคภูมิใจได้แก่

- ด้านศาสนา ชาวมอญบ้านวังกะหมู่ 2 นั้นนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ การปฏิบัติตนทางศาสนา ของประชากรในชุมชนได้ยึดถือปฏิบัติต่อศาสนาอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติสืบทอดสู่ลูกหลานอย่างต่อเนื่อง

- ด้านภาษา ภาษามอญเป็นภาษาเก่าแก่มีอายุนับพันปี ปัจจุบันนี้ชาวมอญบ้านวังกะ หมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรียังใช้ภาษามอญในการติดต่อสื่อสารกันในชุมชนและพูดภาษาไทยเมื่อใช้ติดต่อกับบุคคลทั่วไป

- ด้านการแต่งกาย ในวันสำคัญต่างๆทางศาสนา ประเพณีต่างๆ ชาวมอญจะแต่งกายในชุดประจำชาติของตนอย่างสวยงามและพร้อมเพรียงทั้งหญิงทั้งชาย บ่งบอกถึงความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง โดยฝ่ายชายจะนุ่งโจงกระเบน ใส่เสื้อลายตารางสีขาว ลายแดงแขนยาวหรือเสื้อแขนยาวสีขาว ฝ่ายหญิงจะนุ่งผ้าถุงยาว สีสดใส่เสื้อแขนกระบอก

- ด้านประเพณี ในรอบปีจะมีประเพณีต่างๆ ในทุกๆเดือนโดยเริ่มนับตั้งแต่เดือนเมษายนเป็นเดือนที่ 1 หรือปีใหม่ จะมีประเพณีสงกรานต์ การสรงน้ำพระ และร่วมกิจกรรมต่างๆ และเดือนต่อไปจะมีประเพณีตามวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและตามความเชื่อต่างๆ อาทิ พิธีลอยเรือสะเดาะเคราะห์ในเดือนกันยายน การตักบาตรน้ำผึ้ง เป็นต้น

ตอนที่ 2 ศึกษาลักษณะวงกวนกวัดมอญ

วงกวนกวัดมอญเป็นดนตรีของชาวมอญที่ได้รับสืบทอดมาจากชาวมอญจากเมืองเยในประเทศพม่าเป็นวงดนตรีที่เป็นวัฒนธรรมแท้ๆของชาวมอญที่มีมาตั้งแต่โบราณ โดยได้นำมาบรรเลงประกอบการรำ ที่จัดเป็นชุดต่างๆ เช่น รำหงส์ทอง (ชโยมบ้อบโท) รำอวยพร (ตะละยังมัว)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม 2553

74 **วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**

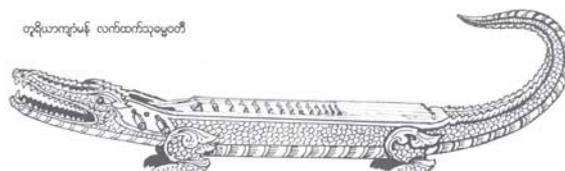
รำสุวรรณภูมิ (ชาววันนะพุม) เป็นต้น ก่อนที่จะมีการนำวงดนตรีออกแสดงหรือบรรเลง ครู (อาจ่า) หรือเจ้าของคณะจะต้องทำพิธีบูชาครูดนตรีด้วยเครื่องบูชาครู (อามายอาจ่า) ก่อนทุกครั้งเป็นความเคารพนับถือที่เคร่งครัดมาก

(อามายอาจ่า)

เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงก๋านก๋าวัดมอญ ประกอบด้วย

1. กลุ่มเครื่องตี ได้แก่ จุยาม (เจี้ยะ-อาม) (จะเข้)

(จุยาม)

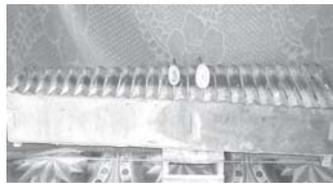
ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม 2553

2. กลุ่มเครื่องสีได้แก่ กะยอฮอร์น

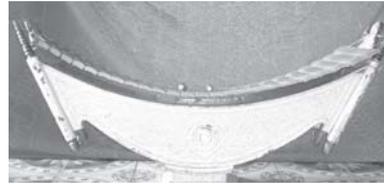

(กะยอฮอร์น)

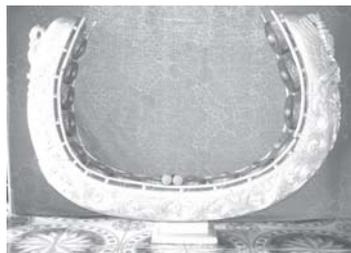
3. กลุ่มเครื่องตีได้แก่ ปี่ตัก่าน (ซ้องวง) ปี่ตักาล่า (ระนาดไม้), ปี่ตักาล่าปะซอล (ระนาดเหล็ก) วางซอล (กลอง18ลูก) ตะตี (ฉิ่ง) ตะเหน็ด (เกราะ) ซาน (ฉาบ), หะเปินหะโหนก (ตะโพนใบใหญ่) หะเปิน (ตะโพนใบเล็ก) เปินมาง (เปิงมาง)

(ปี่ตักาล่าปะซอล)

(ปี่ตักาล่า)

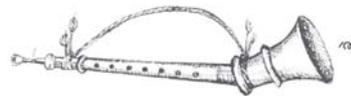
(ปี่ตัก่าน)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม 2553

4. กลุ่มเครื่องเป่าได้แก่ ตะหลด (ขลุ่ย) ขะหนั (เป่) เครื่องดนตรีแต่ละชนิดมีวิธีการบรรเลงที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละเครื่องมือ มีความกลมกลืนกันในขณะบรรเลง ท่วงทำนองเพลงแต่ละเพลงจะเชื่อมโยง อ่อนหวาน เสียงของดนตรีนุ่มนวล น่าฟัง

ตะหลด

ชะหนั

นักดนตรีที่บรรเลงวงก๋วนกวีัดมอญ บ้านวังกะ หมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอส้มขะบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย นางกนกพรรณ โพธิ์เผือก หัวหน้าคณะอายุ 48 ปี นายไปเลินเชิน อุดมศรีอำพัน อายุ 67 ปี นายองละ ไม่มีนามสกุล อายุ 43 ปี นายชาน ไม่มีนามสกุล อายุ 60 ปี นายแดง ไม่มีนามสกุล อายุ 16 ปี นายบุญรอด ไม่มีนามสกุล อายุ 16 ปี ด.ญ.อาทิตยา โพธิ์เผือก อายุ 13 ปี และเยาวชนในหมู่บ้านเชื้อสายมอญอีกประมาณ 3-4 คน

ทำนองเพลงที่ใช้ในการบรรเลงประกอบรำ

1. เพลงชโยมบ็อบโท

- ลขล	ด ร ด ร	ม ร ด ล	ด ร - ด	- ลขล	ด ร ด ร	ม ร ด ล	ด ร - ด
-------	---------	---------	---------	-------	---------	---------	---------

ท่อน 1

---ช	---ด	---ร	---ม	- ฟ ม ร	ม ฟ ม ช	ม ร ด ท	ล ม - มี
---ช	---ม	- ร ม	ด ร - ร	- ช ล ท	ด ร ม ร	- ม - ร	- ด - ล
--ชม	ช ม ช ล	- ช - ล	ช ล ด ร	- ช ล ท	ด ร ม ร	- มี ร ดี	- ด ร ม
- ล ท ด	ร ม ช ม	- มี ร ดี	- ด ม ช	----	- มี - ร	- ด ร ม	ช ม ร ด

สร้อย

--มร	-ม-ท	ล ม ช ล	ล ร ด ด	--มร	-ม-ท	ล ม ช ล	ล ร ด ด
--มร	-ม-ท	ล ม ช ล	ล ร ด ด	--มร	-ม-ท	ล ม ช ล	ล ร ด ด
--มร	-ท-ท	ล ม ช ล	ล ม ร ดี				

ท่อน 3

---มี	ร ดี ที่ ล	----	---ม	---ร	---ดี	---ท	---ล
- ฟ ม ฟ	- ร --	---ร	- ม - ล	- ฟ ม ฟ	----	- ร ม ฟ	ม ฟ ม ช
--ชช	-ช-ช	-มชช	-ดชช	-ลท-	ลทลช	-ทลช	ฟ ม ร ด
ร ม ร ท	ลช ดี ม	ช ล ม ช	ร ม ร ด	---มี	ร ดี ที่ ล	----	---ม
---ร	---ดี	---ท	---ล	- ฟ ม ฟ	- ร --	---ร	- ม - ล
- ฟ ม ฟ	----	- ร ม ฟ	ม ฟ ม ช	--ชช	-ช-ช	-มชช	-ดชช
-ลท-	ลทลช	-ทลช	ฟ ม ร ด	ร ม ร ท	ลช ดี ม	ช ล ม ช	ร ม ร ด
-มมม	ฟ ม ร ม ฟ ม	-ลลล	ทลช ล ท ล	ม ร ด ท	ลลชม	ร ด ร ม	ร ม ช -
ทลช ล	ด ร ม ร	ม ด ร ท	ลช - ด	-มมม	ฟ ม ร ม ฟ ม	-ลลล	ทลช ล ท ล
ม ร ด ท	ลลชม	ร ด ร ม	ร ม ช -	ทลช ล	ด ร ม ร	ม ด ร ท	ลช - ด
ลลชฟ	ฟ ฟ ช ล	ลลลล	ลลชฟ	ลลชฟ	ฟ ฟ ช ล	ลลลล	ลลชฟ
ลลชฟ	ฟ ฟ ช ล	ลลลล	ลลชฟ	ร ร ร ร	ร ร ดี ล	ร ร ร ร	ร ร ด ล
ลลชฟ	ม ฟ ล ล	ร ร ร ร	ร ร ดี ล	ร ร ร ร	ร ร ดี ล	ลลชฟ	ม ฟ ล ล
ลชฟช	ฟ ม - ร	-ร ม ท	ด ร ท ด	-ร ม ท	ด ร ท ด	-ร ม ท	ด ร ท ด

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม 2553

2. เพลงชาววันนะพูน

ทลชตุ	ดรมร	มดรรุ	ลช-ตุ	-มมม	พมร มพม	-ลลล	ทลชลทล
มรดท	ลลชม	รดรม	รมช-	ทลชตุ	ดรมร	มดรรุ	ลช-ตุ
ลลชฟ	ฟฟชล	ลลลล	ลลชฟ	ลลชฟ	ฟฟชล	ลลลล	ลลชฟ
ลลชฟ	ฟฟชล	ลลลล	ลลชฟ	รรร	รรดัล	รรร	รรดล
ลลชฟ	มฟลล	รรร	รรดัล	รรร	รรดัล	ลลชฟ	มฟลล
ลชฟช	พม-ร	-รमत	ดรรด	-รमत	ดรรด	-รमत	ดรรด

ท่อน 1

-ชลช	ฟชลช	-ฟชฟ	มฟชฟ	-มพม	รมพม	ชพมท	ตุตุตุ
----	----	-ฟ-ม	-มพม	-ฟ-ม	-มพม	-รดร	มฟ-ม
----	---ท	---ช	-ฟ-ม	-ชมร	ดรมร	-ด--	----
-รดร	มฟ-ม	-รดร	มฟ-ม	-ดรม	-ฟ-ช	---ร	ฟรดท
----	----	---ช	-ฟ-ม	-ชมร	ดรมร	-ด--	----
---ด	รมฟช	----	----	---ช	-ฟ-ช	ทดทช	ทชพม
--พม	-ร-ม	ชลชม	ชมรด	จบ.			

ท่อน 2

-ชลช	ฟชลช	-ฟชฟ	มฟชฟ	-มพม	รมพม	ชพมท	ดรรด
----	---ด	-ท-ล	ฟชทด	ทชทช	พม--	--ร	-ท-ตุ
ทุมฟช	ทชพม	-ตุตุตุ	มพมฟ	ชพมตุ	มพมตุ	---ตุ	---ร
--ม	-ด-ล	--ชม	-ร-ม	--รม	-ช-ล	--ชล	-ช-ล
--ชล	-ท-ด	---ด	---ด	---ด	---ช	---ฟ	---ม
---ท	---ล	ชชชช	ฟฟฟฟ	มมมท	ตุตุตุตุ	จบ	

ท่อน 3

-ชลช	ฟชลช	-ฟชฟ	มฟชฟ	-มพม	รมพม	ชพมท	ดรรด
----	----	---ช	---ช	ทดทช	ทชพม	---ฟ	-ช-ร
ทดชฟ	มรท-	-ฟชฟ	มรท	ตุตุตุตุ	ทดม-	---ช	---ช
ทดทช	ทชพม	---ฟ	-ช-ร	ทดชฟ	มรท-	-ฟชฟ	มรท
ดชทด	ทดม-	-ช-ฟ	-ม-ช	มรดร	มรดม	-ม-ฟ	ชพมท
ชพมท	ดรรตุ	จบ					

ท่อน 4

-ชลช	ฟชลช	-ฟชฟ	มฟชฟ	-มพม	รมพม	ชพมท	ดรรด
----	-ช-ท	--ชท	-ช-ฟ	-ฟชฟ	-ช-ฟ	มรดม	ฟชฟม
----	---ร	--ฟร	-ด-ท	-ชฟท	ทด--	-ร	มรท
ดทรรด	ทรรด-	----	---ร	--ฟร	-ด-ท	-ชฟท	ทด--

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม 2553

- ร ด ร	ม ร ท ร	ด ร ร ด	ท ร ร ด -	- ด ร ม	- ฟ - ช	ฟ ม ฟ ช	- - ท -
- ฟ ช ฟ	ม ร ด ร	ด ร ร ท	ท ช ม -	- ด ท ม	- ฟ - ช	ฟ ม ฟ ช	- - ท -
- - - ฟ	- ฟ - ฟ	- ร ฟ ช	ฟ ม ร ร	ด ร ร - -	- ช - ฟ	- ม - ช	ม ร ด ร
ม ร ด ม	- ม - ฟ	ช ฟ ม ท	ช ฟ ม ท	ด ร ท ด	จ บ		

ท่อน 5

- ร ม ร ด ร ม ร	- ร ม ร ด ร ม ร	- ร - ร	ร ร - ร - ร	- ร - ร	ด ล - ด - ร	- ร - ร	ม ร - ด - ล
- ล ช ล	ด ม ร ด	- ร - ร	- ล ด ร	- ร - ร	ด ล - ด - ด	- ล ช ล ด ร ด	ม ร ด ล ด ร ด
ล ช ล ด ร ด	ม ร ด ล ด ร ด	- ร ร ร	- ล ล ล	- ร ร ร	- ล ล ล	- ล ช ล	ด ม ร ด
ล ช ล ด ร ด	ม ร ด ล ด ร ด	ล ช ล ด ร ด	ม ร ด ล ด ร ด	- ช ช ช	- ม ร ด	- ช ช ช	- ม ร ด
- - - -	- ร - ด	- - - -	- ม - ร	- - - -	- ร - ด	- - - -	- ม - ร
ร ม ฟ ช	ฟ ม ร ด	ร ม ฟ ช	ฟ ม ร ด	- ช - ด	ร ม ร ด	- ช - ด	ร ม ร ด

ท่อน 6

- - - ช	- ช - ช	- ช - ล	ช ด ร ม	- - - -	ร ม ร ล	- - - -	ร ม ด ร
- - - -	ร ม ร ล	- - - -	ร ม ร ล	- - - -	ช ช ล ช	ม ร ด ม	ร ม ฟ ช
- - - -	ช ช ช ล	ม ร ด ร	ม ร ด ร	ม ฟ ช ร	- ม ร ด	ร ม - ร	ช ช ช ล
ม ร ด ม	ร ม ฟ ช	- - - ร	- ช - ฟ	ม ร ด ร	ม ร ด ร	ม ฟ ช -	ด ด ด ด

จ บ

3 เพลงตะละยังมัว

ท่อนนำ

- - - ล	ด ร ด ร	ม ร ด ล	ด ร ด ด	- ล ช ล	ด ร ด ร	ม ร ด ล	ด ร ท ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ท่อน 1

- - - -	- - - -	ล ช ฟ ด	ด ร ร ฟ	- ฟ ช ล	ด ล ช ช	ฟ ม ร ด	ร ม ด ร
- - - ล	- ร - ด	ล ช ฟ ด	ด ร ร ฟ	- ฟ ช ล	ด ล ช ช	ฟ ม ร ด	ร ม ด ร
- - - ด	ล ช ล ด	- ด ร ม	- - ด ร	- - - ด	ล ช ล ด	- ด ร ม	- - ด ร
- - - ด	ล ช ล ด	- ด ร ด	ร ด ล ช	- - - ด	ล ช ล ด	- ด ร ด	ร ด ล ช
- ล - ช	- ฟ - ม	ร ด ร ม	ร ช ร ฟ	- ล - ช	- ฟ - ม	ร ด ร ม	ร ช ร ฟ
- - - ม	ร ม ร ช	- - - ล	ช ล ช ร	- - - ม	ร ม ร ช	- - - ล	ช ล ช ร
- ม - ร	- ด - ท	ล ช ล ท	ช ท ด ร	- ม - ร	- ด - ท	ล ช ล ท	ช ท ด ร
- - - ล	- ช - ช	ฟ ม ร ด	ร ม ด ร	- - - ล	- ช - ช	ฟ ม ร ด	ร ม ด ร
- - - ร	- ม ด ร	- ม ด ร	- ม ช ล	- - - ล	ด ล ช ฟ	ร ด ร ม	ร ม ฟ ล

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม 2553

---ล	ดลชช	รดรม	รมชร	---ล	-ร-ด	ลชฟด	ดรรฟ
-ฟชล	ดลชช	ฟมรด	รมดร	---ล	-ร-ด	ลชฟด	ดรรฟ
-ฟชล	ดลชช	ฟมรด	รมดร	---ม	รมรช	---ล	ชดรม
---ม	รมรช	---ล	ชดรม	---ม	รมชล	ทลชม	ชมรด
ชลดม	รมชล	ทลชม	ชมรด	ชลดร	-มรม	-มดร	-ลรด

การประสมวงก่วนกวีาดมอญ

การประสมวงดนตรีก่วนกวีาดมอญ ของชาวมอญบ้านวังกะ หมู่ที่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอ สังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีนั้น ใช้เครื่องดนตรีทุกประเภท ได้แก่เครื่องดีด สี ตี เป่าในการดำเนินทำนองเป็นหลักในการประสมวงประกอบด้วย ปัดกล่า ปัดกล่าปะซอล ปัดก่าน ชะนัว จุยาม นอกจากนี้ได้รวมเครื่องประกอบจังหวะต่างๆประกอบด้วย วางซอล คะตี หะเหน็ด สะไค้ด ชาน การประสมวงก่วนกวีาดมอญนั้นศิลปินชาวมอญได้กำหนดรูปแบบการประสมวงไว้อย่างมีระเบียบแบบแผน

โอกาสที่ใช้ในการแสดง

เมื่อมีแขกสำคัญมาเยี่ยมบ้านหรือการได้รับการเชิญให้เป็นวิทยากรเพื่อสาธิตและให้ความรู้สำหรับนักศึกษาจากสถาบันต่างๆ รวมทั้งการได้รับเชิญให้แสดงที่ศูนย์วัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์ให้ศิลปินนั้นคงอยู่ทางคณะจึงให้ความสำคัญและรวบรวมสมาชิกโดยเตรียมดนตรีพร้อมการแสดงเพื่องานดังกล่าวชาวบ้านสามารถรวบรวมนักแสดงมาแสดงได้ทันที แสดงให้เห็นถึงความพร้อมเพียงและความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม

การแต่งกายที่ใช้ในการแสดง

การแต่งกายในการแสดงรำแต่ละชุดนั้น จะแต่งตามเนื้อหาของเพลงที่รำ แต่ที่เป็นเอกลักษณ์และเหมือนกันในแต่ละชุด กล่าวคือ ผู้แสดงหญิงจะนุ่งผ้าสีสดไสยาวจนจรดหลังเท้าเป็นผ้าถุงสีปักดินทองชายผ้าถุง มีเชิงเป็นลาย ในบางครั้งชายผ้าถุงจะมีผ้าสีขาวยาวออกไปตามวัฒนธรรมมอญชายผ้าที่ยาวออกไปนั้น ภาษามอญเรียกว่า “จายกะเนิน” เสื้อที่สวมใส่ เป็นเสื้อแขนกระบอกเข้ารูปปักเลื่อมสีสดไส ภาษามอญเรียกว่า “ปอเลาะ” โดยจะมีเสื้อที่มีลักษณะเป็นเสื้อทรงกระบอกสวมอยู่ด้านในอีก 1 ชั้น ภาษามอญเรียกว่า “ผัดเซาะ” กล่าวโดยสรุปลักษณะการแต่งกายของผู้แสดงหญิงจะมีเครื่องแต่งกายดังนี้

1. ทรงผมเกล้ามวยยกชายสูงปล่อยมวยยาว แล้วติดดอกไม้
2. เสื้อกระบอก เสื้อสีเหลี่ยมผืนผ้า ความ

ยาวรอบอกผู้ใส่ เรียกว่า “ผัดเซาะ”

3. เสื้อแขนกระบอกเข้ารูปปักเลื่อมสีพื้นติดกระดุมชายพกด้านบนเปิดให้เห็น เสื้อเกาะอกตัวเสื้อเรียกว่า “ปอเลาะ” ชายเสื้อมีปลายงอนทั้งชาย-ขวา

4. ผ้าคล้องคอ ผ้าลูกไม้บางๆ มีสีต่างกัน ภาษามอญเรียกว่า “อะวา”

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม 2553

ประเด็นในการวิเคราะห์

การศึกษายทเพลงของวงกวางว้าดมอญ ในครั้งนี้ได้ทำการศึกษายทเพลงจำนวน 3 เพลงซึ่งทั้งสามบทเพลงนี้เป็นบทเพลงที่วงกวางว้าดมอญบ้านวังกะ ได้บรรเลงเพื่อประกอบการรำของมอญในปัจจุบัน ได้แก่ เพลงหงส์ทอง (ชโยมบ้อบโท) เพลงสุวรรณภูมิ (ชาววันนะพุม) และเพลงรำวยพร (ตะละยังมัว) ซึ่งทั้งสามบทเพลงที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ในครั้งนี้ได้พบลักษณะที่สำคัญของดนตรี ที่ใช้บรรเลงโดยวงกวางว้าดมอญ ดังนี้

1. ด้านรูปแบบจังหวะพบว่า ในแต่ละบทเพลงมีการใช้ลักษณะของรูปแบบจังหวะ หลากหลายรูปแบบ ดังนี้
 - 1.1 รูปแบบจังหวะแบบลงตรงตามจังหวะตก
 - 1.2 รูปแบบจังหวะแบบจังหวะยก
2. ด้านรูปแบบทำนอง พบว่า รูปแบบทำนองมีหลากหลายเช่น ทำนองมีทิศทางขึ้น ทำนอง มีทิศทางลง ทำนองยืนเสียง และทำนองส่วนมากมักเป็นทำนองแบบสลับเสียง และยังพบลักษณะที่สำคัญเกี่ยวกับทำนอง ดังนี้
 - 2.1 มีทำนองนำที่มีลักษณะ คล้ายลูกเต๋าของไทย เป็นประโยคนำ ในแต่ละท่อน
 - 2.2 มักมีการใช้ทำนองซ้ำในระหว่างท่อน
 - 2.3 มีการทอนทำนอง
 - 2.4 การร้อยเรียงทำนองมักมีการเปลี่ยนรูปแบบทำนองที่มีลักษณะของรูปแบบจังหวะที่แตกต่างกันอย่างสม่ำเสมอ
3. ด้านกลุ่มเสียง มักมีการเปลี่ยนกลุ่มเสียงในบทเพลง เช่น จาก ฟ ซ ล-ด ร เป็น ซ ล ท-ร ม เป็นต้น
4. มักมีการใช้กลุ่มเสียงรองทั้งสองเสียงของกลุ่มเสียง จึงทำให้ลักษณะของกลุ่มเสียงที่ใช้ มีตั้งแต่ 5 เสียง 6 เสียง และ 7 เสียง เป็นต้น

อภิปรายผล

วงกวนกวีาดมอญชุมชนบ้านวังกะ หมู่ 2 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ปัจจุบันมีบทบาทในชุมชนมอญมาก และเริ่มเป็นที่รู้จักแพร่หลายในวงกว้างมากขึ้น จากพื้นฐานของชุมชนของชาวมอญบ้านวังกะหมู่ 2 ที่มีความรักสามัคคีในชุมชนทำให้การฟื้นฟูดนตรีมอญนั้นได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทุกคนในชุมชนเยาวชนมองเห็นคุณค่าและเสียสละเวลามาหาความรู้ด้านดนตรีและรำมอญเพิ่มเติมในเวลาว่าง ผู้ปกครองให้การสนับสนุน ทำให้วงกวนกวีาดมอญเริ่มมีความเข้มแข็งมากขึ้น อีกทั้งยังมีการติดต่อสัมพันธ์กับนักดนตรีชาวมอญจากประเทศพม่าอยู่เป็นประจำ โดยจะมีครูดนตรีชาวมอญจากประเทศพม่ามาสอนดนตรีให้กับเด็กๆ ในวงทุกปี และที่สำคัญ คือ ผู้รับผิดชอบดูแลวงกวนกวีาดมอญนั้นเป็นผู้ที่มีความสามารถในการติดต่อประสานงานอย่างดี และบริหารจัดการให้คณะดนตรีมีกิจกรรมการแสดงอย่างต่อเนื่องได้ ทำให้สมาชิกที่เป็นเยาวชนในวง มีกำลังใจ และภูมิใจในผลงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นพื้นฐานการปลูกฝังความรักในวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ดี วัฒนธรรมดนตรีของชาวมอญบ้านวังกะฯ โดยเฉพาะวงกวนกวีาดมอญนี้ ก็มีความพร้อมอยู่เสมอในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอก และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอย่างตลอดเวลาซึ่งเป็นผลให้เป็นที่ช่วยให้การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีวงกวนกวีาดมอญนั้นสะดวกมากขึ้น ได้แก่ การต่อเพลงแบบศึกษาจากโน้ตเพลง ที่ครูเป็นคนเขียนให้ การถ่ายทอดเสียงครูท่องโน้ตเป็นเพลงต่างๆ จากจากเครื่องบันทึกเสียง และการบันทึกข้อมูลดนตรีด้วยระบบคอมพิวเตอร์ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ชุมชนมอญบ้านวังกะฯ สามารถปรับตัวและนำเทคโนโลยีมาใช้จัดการ บริหาร และสืบทอดดนตรีได้อย่างดี ซึ่งจะนำมาสู่การพัฒนาทางดนตรีในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เปรียบเสมือนก้าวแรกในการศึกษาวัฒนธรรมดนตรีมอญในบริเวณชายแดนจังหวัดกาญจนบุรี ที่มีลักษณะทางวัฒนธรรมดนตรี

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม 2553

84 วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์มอญ ที่สะท้อนออกมาในเรื่องของเครื่องดนตรี บทเพลง เนื้อร้องภาษามอญ รวมถึงความหมายในบทเพลงที่มีความสำคัญต่อชาติพันธุ์มอญ ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการที่จะศึกษาเจาะลึกลงไปประเด็นต่างๆ ในอนาคตดังนี้

1. การศึกษาและรวบรวมบทเพลงประเภทต่างๆ เพื่อศึกษาลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ ของเพลงมอญ
2. การศึกษาวิเคราะห์บทเพลงสำเนียงมอญในดนตรีไทยและเพลงมอญที่บรรเลง โดยวงก๋วนก๋วามอญ เพื่อหาลักษณะความสัมพันธ์ในหลายๆ มิติ
3. การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ทางดนตรีของชาวมอญจากอดีตถึงปัจจุบัน
4. การศึกษาอิทธิพลดนตรีของชาวมอญในเขตชายแดนไทย-พม่า
5. การศึกษาเปรียบเทียบดนตรีมอญ พม่า กะเหรี่ยง ในจังหวัดกาญจนบุรี

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม 2553

บรรณานุกรม

- กนกพรรณ โพธิ์เผือก. (2550. 24 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย อภิชาติ ทักษิเศษ
ที่หมู่บ้านวังกะหมู่ 2
- กนกพรรณ โพธิ์เผือก. (2550.18 ตุลาคม). สัมภาษณ์โดย อภิชาติ ทักษิเศษ
ที่หมู่บ้านวังกะหมู่ 2
- กาญจนา อินทรสุวานนท์. (2536). เพลงพื้นบ้าน. สารานุกรมศึกษาศาสตร์
ฉบับที่ 12. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ:
พัฒนาศึกษา.
- ขจิตภัยบุรุษพัฒน์.(2540).ชนกลุ่มน้อยประเทศพม่า.บรรยายสรุปอำเภอสังขละบุรี
เฉลิมศักดิ์ บุญมานำ. (2528). สังคตินิยมว่าด้วยดนตรีไทย. ขอนแก่น : คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2530). สังคตินิยมว่าด้วยดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียน
สโตร์.
- ดวงรัตน์ ทรัพย์ประดิษฐ์. (2544). พิธีรำเจ้าพ่อของชาวมอญ : กรณีศึกษา
ดนตรีและพิธีรำเจ้าพ่อ ของชาวมอญ. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (มานุษย
ดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ถนอมศรี แสงทอง. (2540). การศึกษาทางร้องเพลงไทยสำเนียงมอญ. ปริญญา
นิพนธ์ ศศ.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นียบพรรณ วรรณศิริ. (2540). มานุษยวิทยาสังคม และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- บุญช่วย โสวัตร. (2539). ทฤษฎีดุริยางคไทย. กรุงเทพฯ : กองทุนสมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
และประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (ส.ย.ช.).

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม 2553

- ประเวศ วะสี. (2537). วัฒนธรรมกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ไปเดินเซ็น อุดมศรีอำพัน. (2551.18 เมษายน). สัมภาษณ์โดย อภิชาติ ทัพพิเศษ ที่หมู่บ้านวังกะมู่ 2
- พุทธะ ณ บางช้าง. (2542). การวิเคราะห์เพลงมอญในพิธีศพ. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มณฑล คงแถวทอง. (2545). กาญจนบุรี:13 อำเภอ. สำนักศิลปวัฒนธรรม. สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี. กรุงเทพฯ: หจก. เทคนิค 19
- มนัส ชาวปลื้ม. (2541). แม่ไม้เพลงกลอง ที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ นายมนัส ชาวปลื้ม ณ เมรุวัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ วันพุธที่ 10 มิถุนายน 2541. กรุงเทพฯ : ศิลปวัฒนธรรมไทย
- มานพ วิสุทธิแพทย์. (2533). ดนตรีไทยวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- รัชนิกร เศรษฐ์. (2532). โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิมาลา ศิริพงษ์. (2534). การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยในสังคมปัจจุบัน : กรณีศึกษา
- สกุลพาทยโกศล และสกุลศิลปะบรรเลง. วิทยานิพนธ์ ศม.บ. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- แววมยุรา วิเศษสิงห์. (2549). ดนตรีประกอบการรำมอญ หมู่บ้านมอญ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศรัญญา บุญลาภ. (2548). การศึกษาเพลงมอญรำ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สังต์ ภูเขาทอง. (2523). การดนตรีไทยและการเข้าสู่ดนตรีไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
เรือนแก้วการพิมพ์.
- สายสุนีย์ ชาวปลื้ม. (2544). เพลงรำผีมอญของชาวมอญ จังหวัดปทุมธานี.
ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (มานุษยวิทยามหาวิทยาลัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง. (2545). รายงานการวิจัย ชุมชนมอญบ้านวังกะ
อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. สำนักงานวิจัยแห่งชาติ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัทธรา สุภาพ. (2540). สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 13 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช.
- สุภัทราดิศ ดิศสกุล, มจ. (2522). ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ พ.ศ. 2000. กรุงเทพฯ:
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- สุมิตร ปณณะการี. (2537). “รอยต่างประวัติศาสตร์: บันทึกชาติมอญ” สยาม
อารยะ. ถ่ายเอกสาร.
- อนุমানราชชน, พระยา. (2515). ชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
บรรณาคาร.
- อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพพระครูปทุมธรรมโชติ. (2540)
- อุทิศ นาคสวัสดิ์. (2512). ทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรีไทย (ภาค 1). กรุงเทพฯ:
เจริญการพิมพ์ภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรัญญา เจริญหงสา. (2551.18 เมษายน). สัมภาษณ์โดย อภิชาติ ท้าวพิเศษ ที่
หมู่บ้านวังกะหมู่ 2